

РОЛЬ ГРАФІЧНОГО ДИЗАЙНУ КНИЖОК-КАРТОНОК У ФОРМУВАННІ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Книжки-картонки – один із перших друкованих об'єктів, з якими взаємодіє дитина. Саме тому роль графічного дизайну в таких виданнях набуває особливого значення. Він безпосередньо впливає на формування первинних уявлень про навколишній світ. Це узгоджується з позицією психологів, згідно з якою дошкільний вік є критичним для становлення основ пізнавальної діяльності [1].

Графічні елементи в книжках-картонках допомагають зрозуміти зміст історії та окремі поняття на практичному рівні. Хоча такі видання часто й містять конструктивні та інтерактивні елементи, саме графічний дизайн забезпечує їхнє смислове поєднання та зрозумілість для дитини. Наприклад, пересувний елемент або віконце не має самостійної цінності без візуального контексту, який пояснює, що саме відбувається на сторінці та чому цей елемент потрібно рухати чи відкривати. У книжках про пори року кольорова палітра задає логіку змін (холодні відтінки для зими, теплі – для літа). А у виданнях про тварин спрощені, але впізнавані зображення формують уявлення про їхній зовнішній вигляд та поведінку.

Значну частину дошкільної пізнавальної активності становить спроба пояснити «чому» і «як» відбувається певна подія. Графічний дизайн допомагає дитині формулювати такі питання, висувати припущення, пропонувати власні пояснення та порівнювати їх із дійсністю. Це відбувається завдяки сюжетній послідовності ілюстрацій, наприклад, коли на сусідніх розворотах показано зміну стану об'єкта (зернятко – паросток – рослина) чи трансформацію ситуації (дощ – калюжі – сонце – висихання), що дозволяє простежити причинно-наслідковий зв'язок без додаткових пояснень. Такий інтерактивний характер читання стимулює мотивацію пізнання, сприяючи засвоєнню нових понять, розширенню словникового запасу та формуванню власних пізнавальних цілей [2].

Крім функції пізнавальної підтримки, графічний дизайн відіграє емоційно-естетичну роль у формуванні ставлення дитини до читання як до приємної та захопливої діяльності. Дошкільнятам притаманна емоційна чутливість, і саме естетично грамотний дизайн сприяє формуванню позитивного ставлення до книги загалом. Емоційно привабливі образи можуть зменшувати тривогу перед складними явищами, викликати цікавість до нових тем і, що важливо,

підтримувати бажання повернутися до книжки повторно [3].

Питання вікової відповідності дизайну є критичним при розробці книжок-картонок для дітей. Графічний контент повинен бути адаптований до їхнього рівня сприйняття: не надто деталізований, але достатньо інформативний; не перенавантажений елементами, але побудований так, щоб провокувати уяву й аналітичне мислення. Цей підхід узгоджується з загальною педагогічною парадигмою формування пізнавальної активності у дітей дошкільного віку, що враховує індивідуальні темпи розвитку та психологічні особливості кожної вікової групи [4].

Дослідження у сфері дитячої літератури також вказують і на те, що грамотний графічний дизайн підтримує розвиток мовних навичок через стимуляцію діалогічного читання між дитиною і дорослим. Це означає, що не тільки сама дитина отримує знання, але й взаємодія з батьками чи вихователями під час читання посилює ефект пізнавальної активності [5].

Графічний дизайн книжок-картонок формує основи читацької компетентності, стимулює когнітивні процеси, підтримує емоційне залучення та розвиток пізнавального інтересу. Тому при розробці дитячих книжок слід приділяти максимальну увагу якості графічного дизайну та його відповідності віковим і психологічним особливостям дітей.

Список літератури

1. Пшенична, Р. (2020). Особливості розвитку пізнавальної діяльності дітей дошкільного віку. *Магістерські студії. Альманах*, (22), 226-229.
 2. Yifeng, L., & Gerasymenko, O. (2025). Design of children's picture books: visual narratives. *Theory and Practice of Design*, (35), 310-317.
 3. Токар, М. (2018). Художньо-естетичні особливості дитячої книжкової ілюстрації. *Вісник Львівської національної академії мистецтв*, (35), 220-233.
 4. Челомб'як, В. (2025). Особливості виготовлення дитячої літератури. історія, технології, матеріали. Поліграфічні, мультимедійні та web-технології. Сучасні тренди: колективна монографія. Т. 2. Харків: ТОВ «Друкарня Мадрид». <https://doi.org/10.30837/PMW.-2025.T2.049>.
 5. Гаращенко, Л., & Кондратюк, С. (2021). Розвиток комунікативної компетентності дітей старшого дошкільного віку засобом сучасних книжок-картинок. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка*, (35), 63-70.
- Науковий керівник: к.т.н., доцент Вовк О.В.